

Nenabylo-li tudíž žalované družstvo vinkulací pojistky jiných práv, nežli mu příslušelo jako zástavnímu věřiteli, může se brániti proti vydání složené u něho částky pojistníkům jen z toho důvodu, že tu není dostatečného zajištění ve smyslu § 81 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n. Než po té stránce nelze dojiti k závěru, že podle zjištěného skutkového stavu ono zjištění chybí. Zákon neuvádí, co jest rozuměti zajištěním, a jest proto pojem ten vyložiti podle obvyklého smyslu slova, tedy tak, zda dosavadní postup pojistníků poskytuje důvodnou naději, že peněz z náhradové pohledávky bude upotřebeno k znovuzřízení stavby. A tato důvodná naděje tu jest, neboť je zjištěno, že stavba je zhruba dohotovena, že v dokončení stavby překáží žalobcům jen nedostatek peněz vzniklý tím, že jim nebyla vyplacena náhradová pohledávka a že dodavatelé odírají další práce proto, že nedostali zapláceno za práce dosud vykonané. Družstvo sice namítá, že zažalovaná částka nestačí k úhradě nákladů potřebných k dohotovení stavby. Než to není důvod k odepření výplaty, neboť dokud jest doložka o znovuzřízení účinná — a to jest, poněvadž pojišťovna nezprostila pojistníka tohoto závazku — a pojistníci projeví i skutkově svou vůli shořelou budovu znovu zříditi, nelze jim tento dobrý úmysl překaziti. Nesrovnávalo by se se spravedlností, aby se překazil dobrý úmysl pojistníků proto, že jsou nemajetní. A tato důvodná naděje na znovuzřízení stavby tu je. Není jinak žádné opory v zákoně pro názor, že by výplata pojistné sumy mohla býti pojistníkům odepřena proto, že i s použitím pojistné sumy k znovuzřízení stavby nedosáhne znovuzřízená stavba téže hodnoty, jako stavba původní. Nelze také ze zákona odůvodniti, že pojistnou sumu lze platiti jen po částkách po předložení příslušných účtů.

Uvádí-li dovolatel, že podle rozhodnutí nejvyššího soudu, č. j. R II 576/33-1, po znovuzřízení stavby jest náhradová pohledávka normální, neprivilegovaná a zabavitelná pohledávka, svědčí to o správnosti shora vyslovených zásad.

Nemá proto žalované družstvo vůbec právo upotřebiti z peněz mu vyplacených částky 8.430 K k úhradě své hypotekární pohledávky, a právo k pouhému zadržení této částky až do úplného znovuzřízení stavby není skutkově odůvodněno.

Čís. 17228.

Právní povaha životní pojistky.

Není-li pojistka cenným papírem, není k převodu práv z ní třeba zvláštní formy, nýbrž převod se v poměru mezi převodem a převímatelem uskutečňuje podle všeobecných předpisů občanského práva neformálním způsobem postupní smlouvou (§§ 1392 a dalších obč. zák.).

(Rozh. ze dne 14. února 1939, Rv I 114/38.)

Co do předchozího děje se odkazuje na rozhodnutí č. 16421 Sb. n. s. Nižší soudy žalobu, o niž tam šlo, zamítly, o dvolací soud z těchto důvodů: Ze zjištění prvního soudu plyne, že otec žalovaného

pojistku žalovanému daroval a nepožadoval, aby žalovaný vstoupil do pojistné smlouvy a nevznikl mu tudíž při tom žádný závazek k placení premií. Mohl proto žalovaný nabýti postoupených mu nároků z pojistky, aniž k tomu potřeboval spolupůsobení zákonného zástupce. Šlo tu o darování učiněné jen k jeho prospěchu a nebránil mu tedy předpis § 865 obč. zák. v tom, aby nabyl z něho práva, a to tím spíše, že osoby jiné, totiž jeho strýc a děd, slíbili platiti za něho pojistné, tudíž převzali sami povinnost vyplývající z pojistné smlouvy. Podle toho, co uvedeno, došlo k postupu nároku z pojistné smlouvy jednáním žalovaného mezi živými, jak to má na mysli nejvyšší soud ve svém rozhodnutí č. 16421 Sb. n. s., a nenáleží proto nárok ten do konkursní podstaty.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel vytýká, že pojistka, o kterou jde, není papírem majiteli svěřeným (au porteur), jaký má prý na mysli § 1393, druhá věta, obč. zák., nýbrž je prý papírem na jméno (au nom), tedy rektapapírem a nestačí prý k převodu práv z něho tradice a držba sama, nýbrž je prý třeba skripturního aktu, jak to předepisují všeobecné pojistné podmínky.

Názor ten je mylný. Neboť životní pojistka není zpravidla cenným papírem, nýbrž je to pouze důkazní listina o tom, že došlo k pojistné smlouvě. Cenným papírem se stává soukromá listina (a tou je i životní pojistka), když kromě tohoto formálně právního významu má i hmotněprávní význam, to jest když nutnou a nenahraditelnou podmínkou pro vznik právního poměru je právě zřízení listiny a když tudíž právo samo lpí na této listině. Tak tomu však není obecně při pojistkách, poněvadž ani podle § 8 zák. č. 501/1917 ř. z., jenž ostatně nenabyl účinnosti a není ani velicím pravidlem (§ 22), není nevyhnutelným hmotněprávním předpokladem vzniku pojistného poměru vystavení pojistky. Mimo to povaha pojistného poměru vylučuje způsoblost pojistné pohledávky k rychlému oběhu a k volnému obchodu, takže pojistka je pouhý dlužní úpis o podmíněné nebo odložené pojistné pohledávce, i když zní na doručitele (srov. vysvětlivky k zákonu o pojišťovací smlouvě z r. 1915, str. 24).

Není-li podle toho, co uvedeno, pojistka, o niž jde, cenným papírem vůbec, není k převodu práv z ní třeba žádné zvláštní formy, nýbrž převod se uskutečňuje podle všeobecných předpisů občanského práva neformálním způsobem tím, že oprávněný projeví vůli přenechati pohledávku osobě jiné a tato pohledávku přijme (§ 1392 obč. zák.).

To se v souzeném případě stalo. Tím došlo podle § 1395 obč. zák. k platnému postupu pojistné pohledávky mezi pojistníkem a žalovaným za života pojistníkovy a převod ten je účinný i proti správci konkursní podstaty pozůstalosti pojistníkovy, poněvadž podmět právního poměru se ani na straně pojistníka vyhlášením konkursu nezměnil.

Uvádí-li dovolatel, že k změně pojistky se vyžaduje podle všeobecných pojistných podmínek písemná forma, přehlíží, že nejde o poměr

k pojišťovně, nýbrž o poměr k pojistníkovi, nyní k správci konkursní podstaty. Nejde tudíž o to, zdali postup jest účinný proti pojišťovně podle § 1396 obč. zák.

Je-li tomu tak, nenáležela pohledávka z pojistky pojistníkovi a nenáležela ani do konkursní podstaty pozůstalosti po něm a důvodně uplatnil žalovaný podle § 47, odst. 1, konk. ř. č. 64/1931 Sb. z. a n. svůj nárok na vyloučení pohledávky.

Čís. 17229.

Vdova, která nepřevzala firmu ani smlouvou ani jako dědička po svém zemřelém manželu, nýbrž která provozuje živnost jen vdovským právem podle § 56, odst. 4, živn. ř., nemůže být zapsána v obchodním rejstříku jako nová majitelka staré firmy zůstavitelovy (čl. 22 obch. zák.).

(Rozh. ze dne 14. února 1939, R II 4/39.)

Selma K., vdova po Theodoru K., staviteli a majiteli firmy »Theodor K., stavitel a podnikatelství železobetonových staveb v M.«, navrhla po skončení pozůstalostního řízení, aby byl vymazán majitel firmy Theodor K. a aby byla ona zapsána jako majitelka řečené firmy. Rejstříkový soud zamítl návrh. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení. Důvody: O navržený zápis mohla by Selma K. žádati pouze tehdy, kdyby na ni podnik jejího zemřelého manžela přešel podle předpisů soukromého práva a kdyby i spoludědička Hildegarda H. výslovně svolila k dalšímu vedení firmy. Jak je zřejmé z odevzdací listiny a výpisů z pozůstalostních spisů D I 443/36, nepřešel na navrhovatelku podnik sám ani smluvně ani pozůstalostně. Pouze určité movitosti patřící k stavitelské živnosti Theodora K. byly odevzdány oběma dědičkám, a to každé polovicí. Navrhovatelka však provozuje stavitelskou živnost Theodora K. jako vdova vdovským právem dále podle § 56, odst. 4, živn. ř. Dotčené právo jest čistě originární a je dáno vdově právem veřejným. Samo o sobě neopravňuje však vdovu, aby podle čl. 22 a 25 obch. zák. žádala vyznačení v rejstříku, že jest nyní vlastnící dosavadní firmy, jejímž majitelem byl zůstavitel Theodor K., když na ni nepřešel soukromoprávní cestou i podnik a když spoludědička Hildegarda H. se dalšímu vedení staré firmy vdovou vzpěčuje. Nerozhoduje, že pozůstalé vdově bylo dáno zmocnění, aby dále provozovala zůstavitelův podnik po dobu projednání pozůstalosti a aby firmu pravoplatně podpisovala, třeba by se tyto okolnosti zdály nasvědčovati tomu, že i stavební podnik jako souhrn provozní organizace živnostenského podnikání se všemi hmotnými pomůckami přece jen přešel do pozůstalosti. Avšak to, že obě dědičky výslovně v pozůstalostním řízení prohlašovaly, že nevyšlo najevo nové pozůstalostní jmění a že, co se tkne stavební živnosti, tvoří pozůstalost jen movitosti, jež byly blíže uvedeny v pozůstalostním protokolu, nikoliv však stavební podnik resp. živnost jako podnik, — svědčí o tom, že pozůstalá vdova měla dokončiti likvidaci původní živ-